

Начало>Семейноправни въпроси и наследство>Издръжка на членове на семейството

Моля, имайте предвид, че оригиналната езикова версия на тази страница е била наскоро променена. Езиковата версия, която търсите, в момента се подготвя от нашите преводачи.

Swipe to change

ПОЛСКИ**Издръжка на членове на семейството**

Полша

1 Какво означават на практика понятията „издръжка“ и „задължение за издръжка“? Кои лица са задължени да изплащат издръжка на друго лице?

„Задължението за издръжка“ според член 128 от Кодекса за семейството и настояничеството е задължение, което се налага на роднини по права линия и на братя и сестри, за да се осигурят средства за издръжка (включително облекло, храна, подслон, гориво за отопление и лекарства), а при необходимост — средствата за отглеждане на деца (включително грижи за физическото и умственото развитие и осигуряване на достъп до образование и култура).

„Издръжката“ представлява подпомагане в парични средства или в натура. Като част от задължението за издръжка, когато издръжката се отнася до деца, се включва също така лично участие в тяхното отглеждане и работа в общото домакинство.

„Вземане за издръжка“ е правото на дадено лице да претендира изпълнението на задължение за издръжка към него или към нея от друго лице.

По правило задълженията за издръжка произтичат от различни видове семейни връзки. В зависимост от вида на семейната връзка в полското законодателство са предвидени следните видове задължения за издръжка:

задължение за издръжка между роднини, включително задължението на родителите към дете, което представлява специфична форма на това задължение за издръжка: когато става дума за роднини, право на издръжка имат само лица в затруднено положение. Родителите са задължени да плащат издръжка на деца, които все още не са в състояние да се издържат самостоятелно, освен ако доходите от имуществото на детето са достатъчни за покриване на разходите за неговата издръжка и възпитание. Децата над 18-годишна възраст нямат повече право на издръжка, освен ако желаят да продължат своето образование и успехът им към дадения момент оправдава този избор или ако задължението за издръжка следва да се запази поради здравословното или личното състояние на детето. При това родителите не са задължени да плащат издръжка на деца над 18-годишна възраст, които макар да са способни да работят, започват обучение, а след това се отнасят небрежно към него, не постигат задължителен напредък, не получават положителни оценки и не вземат изпити в рамките на определените срокове, като по тези причини не завършат своето обучение в рамките на определения за тяхната учебна програма срок. Ако е невъзможно или прекомерно трудно да се получи издръжка от лицето, което е основно задължено да я плаща (родител), е възможно да се предяви иск срещу лица с вторично задължение (напр. баба и дядо на дете, които са родители на отсъстващ длъжник). Трябва обаче да се отбележи, че самото неплащане на издръжка от задължено лице не е достатъчно за получаване на издръжка от баба и дядо; за да получи издръжка от баба и дядо, лицето, което има право на издръжка, трябва да живее в затруднено положение и бабата и дядото да имат финансова възможност да плащат издръжка. Заповедите за издръжка срещу баба и дядо обикновено са за по-ниски суми от тези, наложени на лицето с основно задължение да плаща издръжка.

задължение, възникнало вследствие на осиновяване: ако ефектът на осиновяването е единствено да се създаде връзка между осиновителя и осиновеното лице, задължението за издръжка на осиновителя към осиновеното лице има предимство пред задължението за издръжка на възходящите роднини и братята и сестрите на осиновеното лице към въпросното лице, а задължението за издръжка на осиновеното лице към неговите или нейните възходящи роднини и братя и сестри е последно по ред. В противен случай по отношение на осиновеното лице се прилагат правилата, определени в точка 1.

задължение между роднини по сватовство (мачеха, втори баща, доведени деца): само лицата в затруднено положение имат право на издръжка, ако в съответната ситуация налагането на задължение за издръжка е в съответствие с правилата за социално поведение. Съгласно полското законодателство и съдебна практика „затруднено положение“ означава неспособност да удовлетвориш разумните си нужди със собствени ресурси и със собствени усилия.

задължение между съпрузите по време на брак: членовете на семейството могат да претендират за правото на „равен стандарт на живот“ за всички членове на семейството. В съответствие с член 27 от Кодекса за семейството и настояничеството и двамата съпрузи са задължени да помагат според способностите си и своите доходи и финансови възможности за задоволяване на нуждите на семейството, създадено в резултат на тяхната връзка. Това задължение може да се смята за изцяло или частично изпълнено и под формата на лични усилия за отглеждане на децата и грижа за общото домакинство;

задължение между съпрузите след прекратяване на брака: ако е установено, че само единият от съпрузите е виновен за разстройството на брака и разводът доведе до съществено влошаване на финансовото състояние на невиновния съпруг, последният може да поиска неговите или нейните разумни нужди да бъдат удовлетворени, дори ако въпросното лице не е в затруднено положение. В други случаи съпруг в затруднено положение може да поиска издръжка от своя бивш съпруг, която да бъде пропорционална на неговите/нейните разумни нужди и на доходите и финансовите възможности на бившия съпруг. Задължението за издръжка на разведен съпруг се прекратява, когато последният сключи нов брак. Когато обаче разведен съпруг, за когото не е установено, че носи вина за разпадането на брака, е длъжен да плаща издръжка, задължението за издръжка също се прекратява пет години след решението за развод, освен ако по искане на лицето, което има право на издръжка, съдът удължи този петгодишен период поради извънредни обстоятелства.

задължение на баща на дете, което е родено извън брака, към майката на детето: баща, който не е съпруг на майката, трябва да дава своя принос според своето материално положение към разходите, свързани с бременността и раждането на детето, и разходите за тримесечна издръжка на майката при раждането на детето. Когато има убедителни аргументи, майката може да поиска от бащата да участва в покриването на нейните разходи за издръжка за период, по-дълъг от три месеца.

2 До каква възраст детето има вземане за издръжка? Съществуват ли различни правила относно вземанията за издръжка на ненавършили пълнолетие лица и на възрастни?

Родителите са задължени да плащат издръжка на деца, които все още не са в състояние да се издържат самостоятелно. Тъй като децата са задължени да продължат своето образование до 18-годишна възраст, те обикновено имат право на издръжка до навършване на пълнолетие или

до завършване на образованието си. Ако лицето, което има право на издръжка, не е в състояние да се издържа (например поради болест или увреждане), издръжката може да бъде отпусната за неопределен период от време.

Следва да се отбележи, че задължението за издръжка не се прекратява автоматично след навършване на 18-годишна възраст на лицето, което има право на издръжка, като прекратяването не зависи от решението на възискателя или задължения родител за плащане на издръжката. За да се определи, че задължението за издръжка следва да се прекрати, е необходимо съдебно решение, в което да се прецени дали навършилото пълнолетие дете е в състояние да се издържа самостоятелно и т.н. Молба за прекратяване на задължението за издръжка се подава до районния съд по местоживее на възискателя. Това се отнася за издръжка, определена от съда, а не за така наречената доброволна издръжка, която се урежда от частно споразумение между страните.

От държавния фонд за издръжка се плащат помощи на лицата, които имат право да ги получават, докато навършат 18-годишна възраст. Тези лица имат право на помощи до навършване на 25 години, ако продължават своето образование в училища или висши учебни заведения, и за неограничен период от време, ако са освидетелствани като лица с тежки увреждания. Условие за получаване на помощи от фонда за издръжка е семейният доход на лице да не надвишава 900 PLN на месец. Ако тази сума е надвишена в резултат на принципа „*złotówka za złotówkę*“ [„злота за злота“], лицето, което има право на издръжка, не губи право на помощта. Лицето, което има право на издръжка, получава сума, състояща се от разликата между размера на помощта от фонда за издръжка, дължима на лицето, което има право на издръжка, и сумата, с която семейният доход (изчислен на лице от семейството) е надвишен. Ако размерът на обезщетението, изчислен по този начин, е по-нисък от 100 PLN, не се отпуска помощ.

3 Следва ли да сезирам до компетентен орган или съд, за да получа издръжка? Кой са основните елементи на тази процедура?

Възможни са следните ситуации на поддръжка:

1. длъжникът на издръжката доброволно изпълнява задължението за издръжка;
2. страните постигат извънсъдебно споразумение за уреждане на задължението за издръжка;
3. ако длъжникът на издръжката не изпълнява задължението си, искът за издръжка може да се предяви пред компетентния районен съд (*sąd rejonowy*) по местопребиваване на лицето, което има право на издръжка (член 32 от Гражданския процесуален кодекс), или на ответника (член 27, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс), или това искане може да се предяви пред окръжния съд (*sąd okręgowy*) по време на бракоразводното дело или производството за раздяла.

Молбата е освободена от съдебна такса. Тя обаче трябва да отговаря на изискванията за писмени материали по делото, т.е. следва да включва наименованието на съда, към който е отправена; имената и фамилиите имена на страните, номера на PESEL [национален документ за самоличност], техните законни представители и процесуални представители; вида на писмените материали по делото; ясно описание на искането; стойността на иска; описание на фактите, обосноваващи искането, и когато е необходимо, обосноваващи и юрисдикцията на съда; подпис на страната или нейния законен представител или процесуален представител (трябва да бъде приложено пълномощно); списък с приложения; местопребиваването или седалищата на страните и техните законни представители и процесуални представители; и описание на иска. Последващите писмени материали по делото трябва да съдържат номера на делото. Молбата трябва да бъде придружена и от удостоверение за раждане на детето, в който е посочено, че лицето, срещу което се иска издръжка, е родител на детето; алтернативно заедно с молбата за издръжка може да бъде подадена молба за установяване на бащинство.

4. възможно е също така да бъде постигнато споразумение пред нотариус, като в този случай районният съд само издава заповед за изпълнение на споразумението. За подписването на споразумение пред нотариус, както и за издаването на заповед за изпълнение се дължи такса.

5. споразумение може да бъде постигнато и в съда, като в този случай ответникът може да бъде освободен от заплащане на съдебната такса или да бъде задължен да плати само половината от нея.

4 Може ли да бъде подадена молба от името на роднина (ако да, в каква степен на родство) или дете?

Следните лица могат да подават молба за издръжка от името на лицето, което има право да я получава:

— процесуален представител (освен адвокат или юрисконсулт, следните лица могат да изпълняват функцията на процесуален представител: родители, съпруг (съпруга), брат или сестра, възходящи родственици или лица, свързани с лицето, което има право на издръжка чрез осиновяване, както и лицето, което управлява имуществото на лицето, имащо право на издръжка);

— държавен орган, отговорен за социалното подпомагане (според Закона от 12 март 2004 г. за социалното подпомагане (Държавен вестник [Dziennik Ustaw] от 2004 г., брой 64, позиция 593), подобни представители са: ръководителите на общинските центрове за социално подпомагане или на районните центрове за семейно подпомагане);

— съгласно член 61, параграф 1, алинея 1 от Гражданския процесуален кодекс при наличието на писмено съгласие на физическо лице неправителствените организации могат да подадат искова молба за образуване на производство за издръжка в рамките на законоустановените си задължения;

— прокурор, когато това е необходимо с оглед спазването на принципите на правовата държава и обществен интерес.

Законните представители действат от името на малолетни или непълнолетни лица, които имат право на издръжка. След навършване на пълнолетие обаче децата действат от свое собствено име.

От името на лицето, което има право на издръжка, не може да действа лице, което съжителства или е в приятелски отношения с лицето, което има право на издръжка, освен ако е едно от посочените по-горе лица.

5 Ако възнамерявам да заведа дело по случая, как мога да разбера кой е компетентният съд?

Според Гражданския процесуален кодекс дела по въпроси, отнасящи се до издръжка, са подсъдни на районните съдилища. Местната подсъдност се определя според местопребиваването на лицето, което има право на издръжка, или местопребиваването на ответника. Компетентните съдилища за конкретните общини са посочени в Наредбата на министъра на правосъдието от 28 декември 2018 г. за определяне на седалищата и компетентността на апелативните, окръжните и районните съдилища и обхвата на тяхната компетентност (Държавен вестник от 2018 г., позиция 2548).

Окръжните съдилища са компетентни по дела за признаването в Полша на решения на съдилища от държави — членки на ЕС (параграф 1 от член 1151(1) от Гражданския процесуален кодекс), ако решението е постановено преди държавата, в която е произнесено, да бъде обвързана от Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. за приложимото право към задължения за издръжка (ОВ L 2007 г., стр. 331, 16.12.2009 г., стр. 17), т. е. преди 18 юни 2011 г.

В съответствие с член 1153(14) от Гражданския процесуален кодекс следните изпълнителни титули са приложими в Полша:

- 1) решения, постановени от съдилищата на държави — членки на ЕС, и споразумения и официални документи, издадени от тези държави, попадащи в обхвата на Регламент № 1215/2012, ако подлежат на принудително изпълнение;
- 2) решения, постановени от съдилищата на държави — членки на ЕС, споразумения и официални документи, издадени от тези държави, които са удостоверени като европейско изпълнително основание;

- 3) европейски заповеди за плащане, издадени от съдилищата на държави — членки на ЕС, които са обявени за подлежащи на принудително изпълнение в тези държави членки съгласно Регламент № 1896/2006;
- 4) решения, постановени от съдилищата на държави — членки на ЕС, в рамките на европейска процедура за иски с малък материален интерес и удостоверени в тези държави съгласно Регламент № 861/2007;
- 5) решения относно дела за издръжка, постановени в държави — членки на ЕС, които са страни по Хагския протокол от 23 ноември 2007 г. за приложимото право към задължения за издръжка (ОВ L 331, 16.12.2009 г., стр. 17), както и споразумения и официални документи относно дела за издръжка от тези държави и обхванати от Регламент № 4/2009;
- 6) решения, постановени в държави — членки на ЕС, включващи мерки за защита, обхванати от Регламент № 606/2013, ако подлежат на принудително изпълнение.

6 В какъвто ми на ищец трябва ли да ползвам услугите на посредник, за да заведа дело (напр. адвокат, централен или местен орган и др.)? Ако това не е необходимо, кои са приложимите процедури?

При дела, отнасящи се до издръжка, не е задължително страните да бъдат представлявани от адвокат. Страните могат да действат от свое име или чрез професионални представители.

Вж. точки 7 и 20 за подробна информация относно възможността за служебно назначаване на адвокат, който да действа от името на страна, имаща право на издръжка.

7 Трябва ли да заплащам такси, за да заведа дело? Ако това е така, какъв е техният вероятен размер? Ако моите финансови средства са недостатъчни, мога ли да получа правна помощ за покриване на разходите по процедурата?

Страната, която иска издръжка, и ответникът по дело за намаляване на размера на издръжката са освободени от съдебни такси (член 96, параграф 1, алинея 2 от Закона от 28 юли 2005 г. за съдебните такси по граждански дела (Държавен вестник от 2005 г., брой 167, позиция 1398, с измененията). Тези лица са освободени напълно, което означава, че те не заплащат никакви съдебни такси, такси за обжалване или за принудително изпълнение.

Длъжникът на издръжката също може да поиска да бъде освободен от съдебни такси, когато иска промяна в размера на присъдената издръжка. В такива ситуации трябва да се представи декларация за имуществото и получените доходи и съдът взема решение след разглеждане на въпроса.

Освен това страната, която се ползва от освобождаване от съдебни такси, може да подаде молба за правна помощ под формата на служебно назначен адвокат. Ако молбата за адвокат бъде уважена, хонорарът на адвоката се покрива от насрещната страна на страната, на която е назначен адвокат. Ако това лице изгуби делото, възнаграждението на адвоката е за сметка на държавния бюджет.

В това отношение правата на граждани на държави членки са уредени в Закона от 17 декември 2004 г. относно правото на помощ в гражданскоправни производства, водени в държави — членки на Европейския съюз, и относно правото на помощ за разрешаването на спорове по взаимно съгласие преди образуването на гражданско производство (Държавен вестник от 2005 г., брой 10, позиция 67).

8 Какъв вид издръжка е вероятно да бъде присъдена от съда? Как се изчислява размерът на издръжката? Може ли съдебното решение да бъде преразгледано при промяна в издръжката на живота и семейните обстоятелства? Ако това е така, по какъв начин се извършва преразглеждането (напр. посредством система за автоматично индексирание)?

Размерът на издръжката зависи от доходите и финансовите възможности на длъжника на издръжката и от разумните нужди на лицето, което има право на издръжка. Нуждите на това лице включват всичко, което е необходимо за неговата издръжка, в смисъл както на материални, така и на нематериални (културни и духовни) потребности. Нуждите на малолетни или непълнолетни лица включват също така разходите за тяхното отглеждане. При преценка на доходите и финансовите възможности на длъжниците на издръжка се взема предвид не доходът, който те действително печелят, а доходът, който биха могли да спечелят, ако използват в пълна степен своята работоспособност. Това означава, че дори безработно лице, което няма редовни доходи, може да бъде осъдено да плаща издръжка, като плащанията може да подлежат на принудително събиране.

Когато настъпи промяна в обстоятелствата, може да бъде поискана промяна на решението на съда или на споразумението за издръжка. Всяка от страните в отношенията, свързани с издръжката, може да поиска такава промяна. В зависимост от фактическите обстоятелства дадена страна може да поиска отмяна на задължението за издръжка или размерът на издръжката да бъде увеличен или намален. Размерът на помощта може да бъде променен, ако разумните нужди на лицето, което има право на издръжка, или работоспособността на длъжника на издръжката съответно са станали по-високи или по-ниски.

В Полша няма определен размер на издръжката и тя не се изчислява като фиксиран процент от доходите на длъжника на издръжката. През 2014 г. минималната работна заплата беше 1680 PLN (приблизително 400 EUR) бруто. През 2013 г. брутният размер на средното месечно възнаграждение беше 3650 PLN (около 900 EUR). През 2015 г. минималната работна заплата беше 1750 PLN бруто, през 2016 г. беше 1850 PLN бруто, през 2019 г. беше 2250 PLN бруто, а през 2020 г. беше 2600 PLN бруто; през 2021 г. тя беше 2800 PLN бруто, през 2022 г. — 3010 PLN бруто, за периода от януари до юни 2023 г. — 3490 PLN бруто, а от юли 2023 г. ще бъде 3600 PLN бруто.

На практика в повечето случаи размерът на издръжката, която присъждат съдилищата, варира от 300 до 1000 PLN на месец на дете. Размерът на издръжката не подлежи на автоматично индексирание според възрастта на детето или инфлацията.

9 Как и на кого ще бъде плащана издръжката?

Лицето, което е посочено като длъжник в заповед за изпълнение, е длъжно да плаща издръжка. По правило издръжка, която е присъдена в Полша, е дължима в полски злоти на законния представител на малолетно или непълнолетно лице (в брой или с банков превод) всеки месец, обикновено до десето число на месеца. В случай на забавяне на плащането съдебните решения предвиждат законна лихва (от 8 септември 2022 г. законната лихва е 12,25 % годишно) върху непогасената сума (член 481, параграф 2 от Гражданския кодекс).

Така по принцип задължението за издръжка е отговорност изключително на длъжника на издръжката. Ако това лице не плаща доброволно, лицето, което има право на издръжката, може да подаде молба до компетентния правоприлагащ орган (обикновено съдебен изпълнител) за образуване на изпълнително производство. Изпълнението може да бъде предприето и служебно по искане на първоинстанционния съд, който е постановил решението за определяне на размера на издръжката. Лицето, което има право на издръжка, може да представи заповед за изпълнение и на работното място на длъжника, или в институцията, която изплаща пенсията на длъжника, и да поиска дължимата издръжка да бъде удържана от сумите, които се плащат на длъжника. Такова искане има задължителна сила за страната, която извършва плащанията. След като детето навърши пълнолетие, то става независим вискател и трябва да му се плаща издръжка, освен ако като пълнолетен вискател не се съгласи с предишния начин на плащане (напр. чрез предоставяне на пълномощно и подаване на това пълномощно до изпълнителния орган). Не е необходимо да се изменя решението за издръжка или да се посочва, че издръжката се изплаща на пълнолетно лице.

При подаване на молба за принудително изпълнение срещу длъжника на издръжка може да бъде избран всеки съдебен изпълнител. Съгласно член 921 от Гражданския процесуален кодекс принудителното изпълнение върху недвижим имот се извършва от съдебен изпълнител в съда, в чийто район се намира недвижимият имот. Ако имотът се намира в юрисдикцията на няколко съдилища, вискателят избира между тях. Въпреки

това производство, образувано по искане на един взискател, може да се присъедини към производство, образувано по искане на други взискатели. За тази цел съдебният изпълнител, който е започнал принудителното изпълнение, ще уведоми съдебния изпълнител, който може да отговаря за принудителното изпълнение за започването и последващото приключване на изпълнението.

10 Ако съответното лице (длъжникът) не плаща доброволно, какво действие може да бъде предприето, за да бъде принудено да плаща?

Ако длъжникът на издръжката не изпълнява доброволно задължението за издръжка, той може да бъде принуден да го изпълни (вж. точка 9). Освен това съгласно член 209 от Наказателния кодекс (Държавен вестник от 1997 г., брой 88, позиция 553) всяко лице, което избягва изпълнението на задължение за издръжка, установено със съдебно решение, споразумение, сключено пред съд или пред друг орган, или друг вид споразумение, се наказва с глоба, мерки, невключващи лишаване от свобода, или лишаване от свобода до една година, ако общият размер на просрочените задължения се равнява на поне три плащания на редовна издръжка или ако закъснението в плащането на нередовна издръжка надхвърля три месеца. Ако заради неизправния длъжник лицето, имащо право на издръжка, не може да задоволи своите основни жизнени нужди, нарушителят се наказва с глоба, мерки, невключващи лишаване от свобода, или лишаване от свобода до две години.

Престъплението подлежи на наказателно преследване по искане на жертвата, на социална институция или на орган, предприемащ действия срещу длъжника на издръжката. Ако на жертвата са били присъдени подходящи семейни обезщетения или помощи, които се изплащат в случай на неизпълнение на задължението за плащане на издръжка, наказателното преследване се предприема служебно.

В член 5, параграф 3б, алинея 2 от Закона от 7 септември 2007 г. за съдействие на лицата, които имат право на издръжка (Държавен вестник от 2007 г., брой 192, позиция 1378), се предвижда, че компетентният орган може да подаде искане за временно отнемане на свидетелството за управление на МПС на длъжника.

Ако принудителното изпълнение е неуспешно, съдебният изпълнител може да подаде искане за вписването на длъжника в регистъра на несъстоятелните длъжници.

11 Моля, опишете накратко всички ограничения, на които подлежи принудителното изпълнение, по-специално правилата за защита на длъжника и давностните и преклузивните срокове, във Вашата система за принудително изпълнение.

Според член 1083, параграф 2 от Гражданския процесуален кодекс непогасени плащания за издръжка могат да бъдат покрити изцяло чрез запор на банкова сметка.

В съответствие с член 833, параграф 1 от Гражданския процесуален кодекс възнаграждението за трудова заетост може да бъде обект на принудително изпълнение до посочения в Трудовия кодекс размер. По правило могат да бъдат заповорирани 60 % от заплатата. До три пети от сумите, които се предоставят от държавния бюджет за специални цели, по-специално безвъзмездни средства и подпомагане, също могат да бъдат заповорирани (член 831, параграф 1, алинея 2 от Гражданския процесуален кодекс).

Освен това според член 829 от Гражданския процесуален кодекс на принудително изпълнение не подлежат:

- 1) домакински принадлежности, спално бельо, бельо и ежедневно облекло, което е строго необходимо на длъжника и членове на семейството, които са на издръжка, както и облекло, което е строго необходимо за извършването на услуги или на професионална дейност;
- 2) храна и гориво, необходими за покриването на основните нужди на длъжника и зависимите от него членове на семейството за период от един месец;
- 3) една крава, две кози или три овце, необходими за прехраната на длъжника и зависимите от него лица, с достатъчно количество фураж и постелки, за да оцелеят до следващата реколта;
- 4) инструменти и други приспособления, които може да са необходими на длъжника за извършването на труд срещу заплащане, както и суровини, които може да са необходими за производствения процес за период от една седмица, с изключение на моторни превозни средства;
- 5) в случай на длъжници, които периодично сключват безсрочни трудови договори — паричната сума, съответстваща на частта от работната заплата, неподлежаща на принудително изпълнение, за периода до следващия падеж; а в случай на длъжници без редовна заплата — паричната сума, строго необходима за издръжката на длъжника и членовете на семейството, които са на издръжка, за период от две седмици;
- 6) вещи, необходими за образованието, лични документи, обезавеждане, отличителни знаци и предмети, използвани за религиозна практика, както и вещи за всекидневна употреба, които могат да бъдат продадени само значително под стойността си, но са от значителна полза за длъжника;
- 7) лекарствени продукти по смисъла на Закона за фармацевтичните средства от 6 септември 2001 г. (Държавен вестник от 2019 г., позиция 499, с измененията), които са необходими за успешното провеждане на лечение по смисъла на правните разпоредби за здравеопазването за период от три месеца, както и медицински изделия, необходими за неговото провеждане по смисъла на Закона за медицинските изделия от 20 май 2010 г. (Държавен вестник, брой 107, позиция 679 и Държавен вестник от 2011 г., брой 102, позиция 586 и брой 113, позиция 637);
- 8) вещи или оборудване, необходими поради увреждане на част от длъжника или на членове на неговото или нейното семейство.

По силата на член 833, параграф 6 от Гражданския процесуален кодекс помощи за издръжка, обезщетения, платими в случай на невъзможност за принудително изпълнение на задължение за издръжка, семейни обезщетения, семейни помощи, помощи за полагане на грижи или раждане на дете, помощи за сираци, изгубили и двамата си родители, обезщетения за лица, предоставящи грижи, социалноосигурителни обезщетения, обезщетения за интеграция и за отглеждане на деца, както и еднократното обезщетение, посочено в член 10 от Закона от 4 ноември 2016 г. за схема за подпомагане на бременни жени и техните семейства „*Za życiem*“ [„В името на живота“] (Държавен вестник от 2019 г., позиция 473), също не подлежат на принудително изпълнение.

Като се консултира с Министерството на земеделието и Министерството на финансите, Министерството на правосъдието ще определи чрез наредба кои от вещите, принадлежащи на даден стопанин, не подлежат на принудително изпълнение. (член 830 от Гражданския процесуален кодекс).

Освен това в член 831 от Гражданския процесуален кодекс се предвижда, че по-специално не подлежат на принудително изпълнение 75 % от сумите на обезщетенията за социално подпомагане по смисъла на Закона от 12 март 2004 г. за социалното подпомагане (Държавен вестник от 2013 г., позиция 182, с измененията) и вземанията на длъжника от държавния бюджет или от Националния здравен фонд (*Narodowy Fundusz Zdrowia*) за предоставянето на здравно обслужване по смисъла на Закона от 27 август 2004 г. за здравните услуги, финансирани от обществени фондове (Държавен вестник от 2008 г., брой 164, позиция 1027, с измененията), преди въпросните обезщетения да са предоставени, освен ако това не са вземания на служители или доставчици на услуги на длъжника, посочени в член 5, параграф 41, букви а) и б) от Закона за здравните услуги, финансирани от обществени фондове, от 27 август 2004 г.

В член 137, параграф 1 от Кодекса за семейството и настояничеството се предвижда, че вземанията за издръжка имат тригодишен погасителен давностен срок. Следва обаче да се отбележи, че този давностен срок се отнася до вземания, които не са предявени.

В член 121, параграф 1 от Гражданския кодекс се предвижда, че при иск на дете срещу родител давността не започва да тече през периода на родителска отговорност. Всеки давностен срок, който е започнал да тече, се спира по отношение на искове на дете.

12 Съществува ли организация или орган, която или който би ми помогнал(а) да събере издръжката?

Както е посочено в точка 4, молба за издръжка от името на лицето, което има право да я получава, може да бъде подадена, наред с другото, от ръководители на центрове за социално подпомагане, от някои социални организации, от представители на местни държавни органи, отговарящи за социално подпомагане, а в някои случаи и от прокурорите. Тези субекти могат да окажат съдействие на ищеца, като вземат участие в производство за присъждане на издръжка, което вече е в ход. В такъв случай тяхната роля е да подпомагат лицето, което има право на издръжка, в рамките на съдебното производство.

Окръжните съдилища, които действат като централен орган съгласно международното право, помагат на правоимащите лица да предявяват искове за издръжка в чужбина. Молба за предоставяне на международна правна помощ (като освобождаване от съдебни разноски или назначаване на законен представител) може също да бъде подадена чрез компетентния окръжен съд. Все пак трябва да се има предвид, че дали такава правна помощ е безплатна, или се дължи част от таксата, зависи от правилата на приемащата държава.

Лицата, пребиваващи в чужбина, които желаят да предявят иск за издръжка към длъжник, пребиваващ в Полша, могат да получат съдействие при подаването на молба от компетентните централни органи в чужбина (списъкът е наличен тук:

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/lista-organow-centralnych>), в съответствие с разпределението на отговорностите между централните органи в Полша, те ще препратят документацията за по-нататъшни действия на Министерството на правосъдието (Отдел за международни семейни производства към Отдела за семейството и непълнолетните дела).

Също така е възможно да се подаде молба директно до компетентния районен съд или правоприлагащ орган.

Информация за това как да получите безплатна правна помощ също можете да намерите на този уебсайт: <https://np.ms.gov.pl/>

Трябва обаче да се отбележи, че полските централни органи — както Министерството на правосъдието, така и районните съдилища — не представляват страните, нито могат да предоставят правни съвети вместо професионални представители.

13 Могат ли организации (държавни или частни) да изплатят авансово цялата издръжка или част от нея вместо длъжника?

В Закона от 7 септември 2007 г. за съдействие на лицата, които имат право на издръжка (Държавен вестник от 2009 г., брой 1, позиция 7, с измененията), са определени правилата за оказване на съдействие от страна на държавата към лица с право на издръжка в случаи на неуспешно принудително изпълнение.

Помощи от фонда за издръжка може да бъдат получени само ако семейните доходи на лице от домакинството не надвишават 800 PLN на месец, а от 1 юли 2020 г. — 900 PLN на месец. От 1 юли 2020 г. се прилага също и правилото „злата за злата“ — ако семейните доходи на лице от домакинството надвишават горепосочения размер от 900 PLN, размерът на подпомагането се намалява до разликата между размера на помощта от фонда за издръжка, дължима на правоимащото лице, и сумата, с която се надвишава семейният доход на лице от домакинството (член 9, параграф 2а). Ако обаче размерът на помощта, изчислен по този начин, е по-малък от 100 PLN, се издава решение за отказ и помощта не се изплаща (член 9, параграф 2б).

Молбата се подава в компетентната общинска или градска служба по местопребиваване на лицето, имащо право на издръжка. Изплащането на помощи от фонда може да бъде делегирано и на организационна единица на общината, например на център за социални грижи.

Авансово плащане от фонда за издръжка обаче не се отпуска на лице, което има право на такова авансово плащане за издръжка, но живее в институция, която предоставя пълна издръжка (например център за социално подпомагане, заведение за образователни грижи, център за задържане на младежи или център за временно задържане на ненавършили пълнолетие правонарушители), или е настанено при приемно семейство; сключило е брак или има дете и има право на семейни обезщетения.

Посоченият закон е приложим само ако лицето, което има право на издръжка, живее в Полша през периода, в който се дължи обезщетението.

Допълнителна информация можете да намерите на следния адрес: <https://www.gov.pl/web/rodzina/wiadczenia-z-funduszu-alimentacyjnego>

14 Ако се намирам в тази държава членка и местопребиваването на длъжника е в друга държава:

Ако длъжникът пребивава в чужбина, а лицето, което има право на издръжка, живее в Полша, компетентният окръжен съд по местопребиваване на лицето, имащо право на издръжка, в ролята си на съответен централен орган съдейства на въпросното лице да подаде молба за издръжка.

Съдействието се изразява в предоставяне на информация и помощ на правоимащото лице, необходими за попълване на изискваните документи, и проверка на редовността на молбата от формална гледна точка преди подаване на молбата до компетентния централен орган в чужбина.

14.1 Мога ли да получа съдействие от страна на орган или частна организация в тази държава членка?

Да (компетентен централен орган, определен съгласно член 49 от Регламент (ЕО) № 4/2009)

14.2 Ако това е така, по какъв начин мога да се свържа с този орган или с тази организация?

Част А на молбата, която се подава съгласно Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка, се попълва от окръжен съд.

Списък на окръжните съдилища, действащи като централен орган (към май 2022 г.)

Съд	Адрес	Телефон: (+48)	Факс: (+48)	Имейл адрес
Окръжен съд Бялисток	ul. Marii Skłodowskiej-Curie 1 15-950 Białystok	85 745 92 20	85 7421517	oz@bialystok.so.gov.pl
Окръжен съд Белско-Бяла	ul. Cieszyńska 10 43-300 Bielsko-Biała	33 499 04 88	33 4990488	patrycja.pater-osuch@bielsko-biala.so.gov.pl
Окръжен съд Бидгощ	ul. Wały Jagiellońskie 2 85-128 Bydgoszcz	52 325 31 55	52 3253255	oz@bydgoszcz.so.gov.pl
Окръжен съд Ченстохова	ul. Dąbrowskiego 23/35 42-200 Częstochowa	34 368 44 25	34 3684420	prezes@czestochowa.so.gov.pl anna.bocianowska@czestochowa.so.gov.pl
Окръжен съд Елблаг	pl. Konstytucji 1 82-300 Elbląg	55 611 24 09 55 611 24 08	55 6112215	oddzial.administracyjny@elblag.so.gov.pl
Окръжен съд Гданск	ul. Nowe Ogrody 30/34 80-803 Gdańsk	58 321 31 19 [издръжка] 58 321 31 41 [Ръководител на Административната служба]	58 3213234	section.oz@gdansk.so.gov.pl
Окръжен съд Гливице	ul. Kościuszki 15 44-100 Gliwice	32 338 00 52	32 3380204	oz@gliwice.so.gov.pl

Окръжен съд Гожув Велкополски	ul. Mieszka I 33 66-400 Gorzów Wielkopolski	95 725 67 18 95 725 67 02	95 7202807 95 7256790	marta.samolak@gorzow-wlkp.so.gov.pl sekretariat@gorzow-wlkp.so.gov.pl
Окръжен съд Йеленя Гора	al. Wojska Polskiego 56 58-500 Jelenia Góra	75 641 51 13	75 7525113	oz@jelenia-gora.so.gov.pl o.administracyjny@jelenia-gora.so.gov.pl
Окръжен съд Калиш	al. Wolności 13 62-800 Kalisz	62 765 77 64	62 7574936	administracja@kalisz.so.gov.pl
Окръжен съд Катовице	ul. Francuska 38 40-028 Katowice	32 607 01 83 32 783 68 06	32 6070184	obrot_zagraniczny@katowice.so.gov.pl
Окръжен съд Келце	ul. Seminaryjska 12 a 25-372 Kielce	41 340 23 20 41 340 23 82 41 340 24 92	41 3402320	oz@kielce.so.gov.pl
Окръжен съд Конин	ul. Energetyka 5 62-510 Konin	63 246 45 57	63 2426569	oz@konin.so.gov.pl administracja@konin.so.gov.pl
Окръжен съд Кошалин	ul. Waryńskiego 7 75-541 Koszalin	94 342 87 50	94 3428897	administracja@koszalin.so.gov.pl
Окръжен съд в Краков	ul. Przy Rondzie 7 31-547 Kraków	12 619 52 41 12 619 52 62 12 619 52 04	12 6195665	oz@krakow.so.gov.pl
Окръжен съд в Кросно	ul. Sienkiewicza 12 38-400 Krosno	13 437 36 71 13 437 36 73	13 4320570	obrot.zagr@krosno.so.gov.pl administracja@krosno.so.gov.pl
Окръжен съд Легница	ul. Złotoryjska 40 59-220 Legnica	76 754 50 36	76 7545107 76 7545012	oz@legnica.so.gov.pl
Окръжен съд в Люблин	ul. Krakowskie Przedmieście 43 20-076 Lublin	81 46010 04	81 4601013	malgorzata.stec-szewczyk@lublin.so.gov.pl obrotzagraniczny@lublin.so.gov.pl
Окръжен съд в Ломжа	ul. Dworna 16 18-400 Łomża	86 216 62 81 86 215 42 54	86 2166753	sekretariat@lomza.so.gov.pl
Окръжен съд в Лодз	XI Wydział Wizytacyjny (Отдел 11 — Инспекция) Plac Dąbrowskiego 5 90-921 Łódź (pokój [стая] 118)	42 677 87 99	42 2126082	oz@lodz.so.gov.pl
Окръжен съд Нови Сонч	ul. Pijarska 3 33-300 Nowy Sącz	18 448 21 45	18 4482185	alimenty@nowysacz.so.gov.pl
Окръжен съд в Олщин	ul. Dąbrowszczaków 44A 10-543 Olsztyn	89 521 60 49	89 6123838	oz@olsztyn.so.gov.pl
Окръжен съд в Ополе	pl. Daszyńskiego 1 45-064 Opole	77 541 81 34	77 5418109	obrot.zagr@opole.so.gov.pl
Окръжен съд в Остроленка	ul. Gomulickiego 5 07-410 Ostrołęka	29 765 01 30	29 7650181	sekretariat@ostroleka.so.gov.pl
Окръжен съд Пиотрков Трибуналски	ul. Słowackiego 5 97-300 Piotrków Trybunalski	44 649 41 59 44 649 41 21	44 6478919	oz@piotrkow-tryb.so.gov.pl
Окръжен съд Плоцк	pl. Narutowicza 4 09-404 Płock	24 269 73 20 24 269 73 64	24 2625253	oz@plock.so.gov.pl urszula.wyrwas@plock.so.gov.pl
Окръжен съд в Познан	ul. Stanisława Hejmowskiego 2 61-736 Poznań	61 628 37 30 61 628 37 31 61 628 37 34	61 6283739	opzagr@poznan.so.gov.pl
Окръжен съд Пржемишъл	ul. Konarskiego 6 37 - 700 Przemyśl	16 676 13 36	16 6761353	m.telega@przemysl.so.gov.pl
Окръжен съд Радом	ul. Marszałka J. Piłsudskiego 10 26-600 Radom	48 677 67 80 48 677 67 88	48 3680287	wizytacje@radom.so.gov.pl
Окръжен съд Рибник	ul. Józefa Piłsudskiego 33 44-200 Rybnik	32 784 05 78	32 7840402	oz@rybnik.so.gov.pl
Окръжен съд Ржешов	Plac Śreniawitów 3 35-959 Rzeszów	17 875 63 94	17 8627265	elzbieta.czudec@rzeszow.so.gov.pl
Окръжен съд в Шедълце	ul. Sądowa 2 08-110 Siedlce	25 640 78 46	25 6407812	poczta@siedlce.so.gov.pl
Окръжен съд Шерадз	al. Zwycięstwa 1 98-200 Sieradz	43 826 66 50 43 826 66 07	43 8271014	sekretariat@sieradz.so.gov.pl administracja@sieradz.so.gov.pl marta.kazmierczak@sieradz.so.gov.pl

Окръжен съд Слупск	ul. Zamenhofa 7 76-200 Słupsk	59 846 95 43 59 846 95 13	59 8469424 59 8469429	agnieszka.kozlowska@slupsk.so.gov.pl referat.wiz@slupsk.so.gov.pl
Окръжен съд Суwalkи	ul. Waryńskiego 45 16-400 Suwałki	87 563 12 13 87 563 13 00	87 5631303	sekretariat@suwalki.so.gov.pl anna.kleotko@suwalki.so.gov.pl
Окръжен съд в Шчечин	ul. Małopolska 17 70-227 Szczecin	91 483 01 70 91 483 01 47	91 4830170	obrot.zagraniczny@szczecin.so.gov.pl
Окръжен съд Свидница	pl. Grunwaldzki 14 58-100 Świdnica	74 851 82 87	74 8518270	dorota.molag@swidnica.so.gov.pl aneta.zajackowska@swidnica.so.gov.pl
Окръжен съд Тарнобжег	ul. Sienkiewicza 27 39-400 Tarnobrzeg	15 688 25 00	15 6882678 15 8229756	oz@tarnobrzeg.so.gov.pl halina.rojek@tarnobrzeg.so.gov.pl magdalena.kochowska-lezon@tarnobrzeg.so.gov.pl
Окръжен съд Тарнов	ul. J. Dąbrowskiego 27 33-100 Tarnów	14 688 74 09	14 6887417	sad_okregowy@tarnow.so.gov.pl
Окръжен съд Торун	ul. Piekary 51 87-100 Toruń	56 610 56 09	56 6555706	oz@torun.so.gov.pl
Окръжен съд Варшава	al. „Solidarności” 127 00-898 Warszawa	22 4401154 [издръжка] 22 654 44 43	22 6544411	paulina.luscinska-dziurda@warszawa.so.gov.pl a.kowalczyk@warszawa.so.gov.pl
Окръжен съд Варшава-Прага	ul. Poligonowa 3 04-051 Warszawa	22 417 73 93		oz@warszawapraga.so.gov.pl dariusz.olowski@warszawapraga.so.gov.pl
Окръжен съд Влоцлавек	ul. Wojska Polskiego 22 87-800 Włocławek	54 412 03 65	54 4118575	oz@wloclawek.so.gov.pl
Окръжен съд Вроцлав	ul. Sądowa 1 50-046 Wrocław	71 370 43 91	71 7482964	oz@wroclaw.so.gov.pl
Окръжен съд Замошч	ul. Wyszyńskiego 11 22-400 Zamość	84 631 69 27 84 631 69 28	84 6316993	aneta.juszczak@zamosc.so.gov.pl prezes@zamosc.so.gov.pl
Окръжен съд Жельона Гора	pl. Słowiański 1 65-069 Zielona Góra	68 322 02 21	68 4567769	oz@zielona-gora.so.gov.pl zaneta.pejs@zielona-gora.so.gov.pl katarzyna.andrzejuk@zielona-gora.so.gov.pl

15 Ако се намирам в друга държава и длъжникът се намира в тази държава членка:

15.1 Мога ли да отправя молба пряко до такъв орган или такава частна организация в тази държава членка?

Съгласно член 55 от Регламент (ЕО) № 4/2009 на Съвета от 18 декември 2008 г. относно компетентността, приложимото право, признаването и изпълнението на съдебни решения и сътрудничеството по въпроси, свързани със задължения за издръжка, не се изисква молбите да се подават чрез централен орган на държавата по местопребиваване на ищеца. Молбите могат да бъдат изпращани направо до компетентния полски съд в съответствие с формалните изисквания, определени в глави IV и VI от регламента и в Гражданския процесуален кодекс.

Данни за изпращащите органи са публикувани на адрес:

<https://www.gov.pl/web/stopuprowadzeniomdzieci/lista-organow-centralnych>

Изпращащите органи на чужди държави, посочени в приложените към гореспоменатия регламент декларации, предоставят на лицето, което има право на издръжка, цялата необходима информация, помагат му да попълни изискваните документи, проверяват дали молбата на лицето е редовна от формална гледна точка, и я изпращат в чужбина.

15.2 Ако това е така, как мога да се свържа с този орган или с тази организация и какво съдействие мога да получа?

Ако съдът е присъдил издръжка и делото попада в обхвата на приложение на Регламент (ЕО) № 4/2009, ищец с местопребиваване в чужбина може да използва предвидената в посочения регламент процедура и да се обърне към компетентния изпращащ орган на държавата, в която пребивава, или да подаде молба до компетентния съд за декларация за изпълнимост на чуждестранно решение (вж. точка 5). Молби за принудително изпълнение може да се подават в службата на всеки един съдебен изпълнител.

Ако Полша и държавата по местопребиваване на ищеца са страни по конвенция или двустранно споразумение за признаване и изпълнение на решения по дела за издръжка, такова подпомагане се предоставя в указаната във въпросното споразумение степен. По правило в двустранните споразумения е предвидено, че молбата се подава направо до полски съд или чрез съд на държавата, в която е издадено решението. В последния случай молбите се предават чрез централните органи, които най-често са Министерство на правосъдието или органите, нотифицирани за целите на Нюйоркската конвенция:

<http://treaties.un.org/doc/Publication/MTDSG/Volume%20II/Chapter%20XX/XX-1.en.pdf>

Данни за съдилищата могат да бъдат намерени на адрес:

<https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/znajdz-wybrany-sad-powszechny>

а данните за съдебните изпълнители са на адрес <http://komornik.pl/>

16 Тази държава членка обвързана ли е от Хагския протокол от 2007 г.?

Да, от 18 юни 2011 г.

17 Ако тази държава членка не е обвързана от Хагския протокол от 2007 г., кой ще бъде приложимият закон относно вземането за издръжка съгласно разпоредбите на нейното международно частно право? Кои са съответните разпоредби от международното частно право?

Не е приложимо.

18 Кои са разпоредбите относно достъп до правосъдие при трансгранични случаи съгласно структурата на глава V от Регламента за задълженията за издръжка?

Приложимите правила в Полша се съдържат в Закона от 17 декември 2004 г. относно правото на помощ в гражданскоправни производства, водени в държави — членки на Европейския съюз (Държавен вестник от 2005 г., брой 10, позиция 67, с измененията), и в Директива 2003/8/ЕО на Съвета от 27 януари 2003 г. за подобряване на достъпа до правосъдие при трансгранични спорове чрез установяването на минимални общи правила за правната помощ при такива спорове (ОВ L 26/41, 31.1.2003 г., стр. 90), които допълват разпоредбите на Гражданския процесуален кодекс и на Закона за съдебните такси по граждански дела. Страна, която очаква да получи специфична форма на помощ (напр. назначаване на адвокат, превод на документи или възстановяване на пътни разходи), трябва ясно да съобщи това на съда във [формуляра на ЕС за кандидатстване](#).

19 Какви мерки са приети от тази държава членка, за да бъде осигурено изпълнението на дейностите, описани в член 51 от Регламента за задълженията за издръжка?

На 28 април 2011 г. беше приет Закон за изменение на Гражданския процесуален кодекс и на някои други закони (Закон от 28 април 2011 г. за изменение на Гражданския процесуален кодекс, Закона относно правото на помощ в гражданскоправни производства, водени в държави — членки на Европейския съюз, и относно правото на помощ за разрешаването на спорове по взаимно съгласие преди образуването на гражданско производство и Закона за съдействие на лицата, имащи право на издръжка — Държавен вестник от 2011 г., брой 129, позиция 735), по силата на който полският централен орган може да нареди на компетентния по отношение на длъжника орган да проведе разследване във връзка с издръжката.

Ако местоживеенето на ответника или участника е неизвестно, Министерството на правосъдието изпраща запитвания до централните и местните регистри и архиви (като може да ползва също базата данни PESEL.SAD), за да определи компетентния съд или съдебен изпълнител или да отговори на искане за специални мерки. Понастоящем не се планират промени в законовата уредба относно централния орган, неговото финансиране и екип, за да се гарантира изпълнението на задачите, описани в член 51.

Тази уеб страница е част от „Вашата Европа“.

Ще се радваме да получим вашите [коментари](#) относно полезността на предоставената информация.

This webpage is part of an EU quality network

Последна актуализация: 29/01/2024

Версията на националния език на тази страница се поддържа от съответното звено за контакт към Европейската съдебна мрежа. Преводите са направени от Европейската комисия. Възможно е евентуални промени, въведени в оригинала от компетентните национални органи, все още да не са отразени в преводите. Нито ЕСМ, нито Европейската комисия поемат каквато и да е отговорност по отношение на информацията или данните, които се съдържат или са споменати в този документ. Моля, посетете рубриката „Правна информация“, за да видите правилата за авторските права за държавата-членка, отговорна за тази страница.